

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Філософський факультет
Центр українознавства

УКРАЇНОЗНАВЧИЙ АЛЬМАНАХ

Випуск 12

Київ
2013

Українознавчий альманах. Випуск 12. – К., 2013. – 156 с.

Випуск присвячено постаті Тараса Шевченка, через творчість якої світовій спільноті відкривається самодостатність української культури та історії націостворення. Розглядається широке коло проблем, пов'язаних із сучасним розумінням і баченням творчості Т. Шевченка. Зокрема, підкреслюється визначальне значення постаті Т. Шевченка для національного самовизначення українців та формування їхньої духовності й культури, осмислюється специфіка відтворення архетипів національного буття у поезії Т. Шевченка, висвітлюються особливості образно-символічної репрезентації образу України у його художньому та малярському доробку, досліджується вплив творчості Т. Шевченка на формування світогляду провідних діячів українського національного відродження.

Для науковців, викладачів, студентів, аспірантів ВНЗ та широкого кола осіб, що цікавляться українознавчою проблематикою.

The issue is devoted to research of Taras Shevchenko's creative work, which universalism allowed to open Ukrainian history and culture to the world on the new national level. The articles deal with the wide circle of questions concerning modern comprehensions and interpretations of the T. Shevchenko's creation. In particular, the determinative role of the T. Shevchenko's personality for the national self-identification of Ukrainians and formation of their spiritual world and culture is underlined, the specificity of reproduction of the archetypes of national being in the poetry of T. Shevchenko is comprehended, peculiarities of symbolic representation of the image of Ukraine in his art and painting heritage are shown and the influence of the T. Shevchenko's creative work on the formation of consciousness of the leading actors of the Ukrainian national revival is studied.

For scientists, lecturers, students and post-graduate students as well as for all readers interesting in Ukrainian Studies.

Відповідальний редактор
д-р політ. наук, проф. *Микола Обушний*

Відповідальні за випуск
Людмила Сорочук, Тетяна Шептицька

Редакційна колегія:

М. І. Обушний (відп. ред.), д-р політ. наук, проф.; С. Р. Кагамлик (заст. відп. ред.), канд. істор. наук, ст. наук. співроб.; К. А. Кобченко (відп. секретар), канд. істор. наук, ст. наук. співроб.; І. В. Верба, д-р істор. наук, проф.; Т. Г. Горбаченко, д-р філос. наук, проф.; Л. В. Грицик, д-р філол. наук, проф.; М. В. Довбищенко, д-р істор. наук, ст. наук. співроб.; О. П. Івановська, д-р філол. наук, проф.; В. П. Капелюшний, д-р істор. наук, проф.; Ю. І. Ковалів, д-р філол. наук, проф.; В. Ф. Колесник, д-р істор. наук, проф.; А. Є. Конверський, академік НАН України, д-р філос. наук, проф.; А. М. Лой, д-р філос. наук, проф.; В. І. Лубський, д-р філос. наук, проф.; А. К. Мойсієнко, д-р філол. наук, проф.; В. І. Панченко, д-р філос. наук, проф.; Г. Ф. Семенюк, д-р філол. наук, проф.; В. І. Сергійчук, д-р істор. наук, проф.; О. І. Салтовський, д-р політ. наук, проф.; О. І. Ткач, д-р політ. наук, проф.; В. Ф. Цвих, д-р політ. наук, проф.; М. Л. Шульга, д-р політ. наук, проф.; В. І. Ярошовець, д-р філос. наук, проф.

Затверджено Вченою радою філософського факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
(Протокол № 12 від 25 червня 2013 року)

Зареєстровано Міністерством юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 16411–4883Р від 04.02.2010 р.
Згідно постанови ВАК України № 1-05/2 від 23 лютого 2011 р.

«Українознавчий альманах» визнано фаховим виданням
у галузі політичних, філософських, історичних та філологічних наук.

ЗМІСТ

Губерський Леонід. Вступне слово 7

1. Шевченкове слово як чинник національного самовизначення українців

Брижицька Світлана. Поняття «батьківщина» як формовияв національної ідентичності у писемній спадщині Тараса Шевченка. 9

Воропаєва Тетяна. Поетична спадщина Т. Шевченка як ідентифікаційний ресурс українства (за результатами теоретико-емпіричних досліджень 1991–2012 рр.) 13

Гайович Галина. Естетична інтерпретація концепту «рідний край» у творах Шевченка 17

Грабовська Ірина. Шевченкіана Дмитра Донцова – вагомий внесок в теорію українського націєтворення 19

Двуличанська Олена. Рецепція образу Тараса Шевченка в художньо-біографічній романістиці В. Яворівського 23

Ємець Тетяна. Тарас Шевченко як визначальна постать національного відродження 26

Коротя-Ковальська Валентина. Тарас Шевченко – взірць пісенно-духовної творчості українців 30

Обушний Микола. Політичні ідеї у поетичній спадщині Тараса Шевченка. 33

Юрченко Едуард. Тарас Шевченко: між стихійним традиціоналізмом та теоретичним модернізмом . . 37

2. Маркери національної ідентичності в творчості Тараса Шевченка

Білокінь Ольга. Аксиологічні характеристики виявів національної ідентичності у книгах вражень відвідувачів Тарасової гори. 42

Головай Ірина. «Ми мусимо навчитися чути себе українцями...»: проблеми національної ідентичності у творчості Т. Шевченка та І. Франка. 45

Ільків Анна. Проблема української ідентичності в ранньому епістолярію Тараса Шевченка 48

Косьмій Олена, Усачова Катерина. Структура та перспективи міфу Тараса Шевченка 51

Литвин Ярослав. Український міф Т. Шевченка у формуванні національної ідентичності українців 53

Литвиненко Олена. Тарас Шевченко як згуртувальний чинник творення українського інформаційного простору 56

Петруньок Борис. Тарас Шевченко в конструюванні української національної ідентичності 60

Талько Тетяна. Містична харизма любові – визначальна складова національної ідентичності українського жіноцтва у творчості Т. Шевченка . . 64

3. Образно-символічна репрезентація українськості у творчості Тараса Шевченка

Авер'янова Ніна. Образотворчість Тараса Шевченка як вияв національного відродження українців 68

Дахно Світлана. Маловідома сторінка малярської спадщини Тараса Шевченка (на прикладі малюнку «Стінка») 70

Ліщук-Торчинська Тетяна. Образ «непроминального минулого» України у творах Тараса Шевченка (історіографічні рефлексії) . . .	75	Червінський Андрій. Проблеми і тенденції розвитку скульптурної шевченкіани Прикарпаття на межі ХХ–ХХІ ст.	86
Сорочук Людмила. Художнє відтворення волинсько-подільської подорожі в літературному доробку Тараса Шевченка.	80	Щербакова Олена. «Нев'януча квітка» українського балету «Лілея»: Шевченкові смисли образів і сценічна доля вистав	89
Чебанюк Олена. Концепт «поле» та його фольклорні джерела у творчості Тараса Шевченка	83	Янковська Жанна. Відображення архетипів національного буття у поемі Т. Шевченка «Катерина»	92

4. Націєтворча роль Тараса Шевченка: світовий контекст

Єржиківська Наталя. Рецепція Тараса Шевченка в російській літературі кінця ХІХ – початку ХХ ст. .	96	століття: від Тараса Шевченка до Пантелеймона Куліша	102
Коруняк Юлія. Англomовна поетична Шевченкіана у рецепції Михайлини Коцюбинської	99	Чабанов Василь. Тарас Шевченко про збереження етнокультурної самобутності українців в контексті євроінтеграційних процесів	106
Пилипишин Світлана, Роман Богдан. Предметність критичних оцінок українського письменства в російській науковій думці кінця ХІХ		Шептицька Тетяна. Зарубіжне українство в утвердженні образу Тараса Шевченка як «конструктора української нації»	111

5. Сучасне прочитання творчості Тараса Шевченка: українознавчий аспект

Александрова Галина. Шевченкознавчі студії Івана Стешенка: національна форма і всесвітнє значення	116	Назарець Віталій. Адресована лірика Тараса Шевченка	136
Антонюк Тетяна. Ювілей Т. Г. Шевченка як фактор активізації міжнародних зв'язків українських ВНЗ	120	Усатенко Галина. Мистецтвознавча лектура у творчості Тараса Шевченка.	139
Даниленко Ірина. Пророцтво Осії у поетичній рецепції Т. Г. Шевченка	125	Школа Валентина. Міфологізація образу Шевченка у п'єсах українських драматургів. . . .	142
Краснощок Вікторія. Концепти «геніальність» та «месіанство» в шевченкіані Є. Маланюка. . .	127	Школа Галина. Тарас Шевченко в рецепції Трохима Зіньківського	144
Мазурак Анна. Синтетизм художнього мислення Тараса Шевченка як чинника його «кіномови» .	131	Юрченко Ірина. Націєтворчі заповіді Т. Г. Шевченка в інтерпретації поетів Канівської літературної студії «Зорянка»	146
		Яблонська Ольга. Український світ першого видання «Кобзаря» Тараса Шевченка	150
Коломієць Василь. Післямова	153		
Відомості про авторів.	154		

CONTENT

Hubersky Leonid. Introduction. 7

1. Shevchenko's Word as a factor of national self-determination of the Ukrainians

Brizhitska Svitlana. Notion "native land" as a manifestation of national identity in Shevchenko's written legacy. 9

Voropayeva Tetiana. Shevchenko's poetic heritage as a resource of identification 13

Gayovych Galyna. Aesthetic interpretation of "native (mother) land" concept in the of Taras Shevchenko's classic writings. 17

Grabovska Iryna. Dmytro Dontsov's Shevchenkiana is an important contribution in the theory of Ukrainian national-building 19

Dvulichanska Olena. Reception of Taras Shevchenko's image in artistic and biographical novels of V. Yavorivskiy 23

Yemets Tetiana. Taras Shevchenko as a determinative figure in the national revival 26

Korotya-Kovalska Valentyna. Taras Shevchenko is a standard of song-spiritual creation of the Ukrainians 30

Obushnyi Mykola. Political ideas in the poetry of Taras Shevchenko. 33

Yurchenko Eduard. Taras Shevchenko between natural traditionalism and theoretical modernism . . 37

2. Markers of national identity in Taras Shevchenko's creative work

Bilokin' Olha. Axiological characteristic of displays of national identity in the books of the impressions on "Tarasova hora" 42

Golovai Iryna. Problems of national identity in the creative works of Taras Shevchenko and Ivan Franko 45

Ilkiv Anna. Problem of Ukrainian Identity and the formation of national idea in the early letter of T. Shevchenko 48

Kosmii Olena, Usachova Kateryna. Structure and perspectives of Taras Shevchenko's myth 51

Yaroslav Lytvyn. Shevchenko's Ukrainian myth in the formation of Ukrainian national identity 53

Lytvynenko Olena. Taras Shevchenko as an united factor of creation of national informative space. . . . 56

Petruniok Borys. Taras Shevchenko in the constructing of the Ukrainian national identity. . . . 60

Talko Tetiana. The mystical charisma of love as the crucial component of the national identity of the Ukrainian women in T. Shevchenko's works 64

3. Figurative and symbolic representation of Ukrainianness in Taras Shevchenko's creative work

Averianova Nina. Taras Shevchenko's fine art as a manifestation of national revival of the Ukrainians. 68

Dakhno Svitlana. Little known page of Taras Shevchenko's painting (on an example the picture "The Wall"). 70

Lishchuk-Torchynska Tetiana. The image of the imperishable past of Ukraine in the works of Taras Shevchenko (historiographical reflection) 75

Sorochuk Ludmyla. Artistic reproduction of Taras Shevchenko's trip to Volyn and Podillya in his literary work	80	Prykarpattya region on the border of 20–21 centuries	86
Chebanuk Olena. Concept "Field" and his folklore sources in Taras Shevchenko's creation	83	Shcherbakova Olena. "Never fading flower" of Ukrainian ballet ("Lileya"): Shevchenko's senses of images and stage fate of plays	89
Chervinskii Andriy. The problems and tendencies of development by sculptured Shevchenkiana in		Yankovska Zhanna. Reflection of Archetypes of National Being through the Shevchenko's Poem "Catherine".	92

4. National-building role of Taras Shevchenko: world context

Yerzhykivska Natalia. Taras Shevchenko's reception in Russian literature on the end of XIX – beginning of XX centuries	96	in the Russian science in the end of the 19th century: from Taras Shevchenko to Panteleimon Kulish	102
Koruniak Yulia. English poetical Shevchenkiana in the reception of Mykhailyna Kotsyubynska	99	Chabanov Vasyl'. Taras Shevchenko, the preservation of ethno-cultural identity in the context of Ukrainian European integration processes	106
Pylypshyn Svitlana, Roman Bogdan. About the question of critical evaluations of Ukrainian literature		Sheptytska Tetiana. Ukrainians abroad about Taras Shevchenko as a constructor of Ukrainian nation.	111

5. Modern understanding of Taras Shevchenko's creative work: ukrainological aspect

Aleksandrova Galyna. Shevchenko's studies of Ivan Steshenko: national form and worldwide significance	116	Nazarets' Vitalii. Taras Shevchenko's Addressed Lyrics	136
Antoniuk Tetiana. Taras Shevchenko's anniversary as a factor of activation of international communications of the ukrainian higher learning establishments.	120	Usatenko Halyna. Art critical reading in Taras Shevchenko's creative work	139
Danylenko Iryna. Hosea's prophecy in the poetic reception of T. Shevchenko	125	Shkola Valentyna. Mythologization of Shevchenko's image in Ukrainian dramatist plays	142
Krasnoshchok Viktoria. Concepts "genius" and "messianism" in E. Malaniuk's Shevchenkiana	127	Shkola Galina. Taras Shevchenko in reception of Trohym Zin'ivsky	144
Mazurak Anna. Synthethizm in creative thinking of Taras Shevchenko as a factor of his cinemalanguage	131	Yurchenko Irina. T. Shevchenko's behests for the formation of nation in the interpretation of Kaniv's poets of the Literary Studio "Zoryanka".	146
Kolomiets Vasyl'. Afterword.	153	Yablonska Olga. Ukrainian world of first Shevchenko's "Kobzar"	150
About the authors	154		